

Lieta C-531/23 [Loredas]ⁱ

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2023. gada 5. jūlijs

Iesniedzējtiesa:

Tribunal Superior de Justicia del País Vasco (Spānija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2023. gada 20. jūnijs

Prasītāja, apelācijas sūdzības iesniedzēja:

HJ

Atbildētāji:

US

MU

Pamatlietas priekšmets

Sociālā politika — Vienlīdzīga attieksme nodarbinātības un profesijas jautājumos — Darba laiks — Darba laika uzskaitē — Īpašais regulējums māsaimniecībā nodarbinātajām personām

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu par spēkā esamību — LESD 267. pants — Valsts tiesību normas saderība ar Savienības tiesisko regulējumu — Diskriminācija dzimuma dēļ

ⁱ Šis lietas nosaukums ir izdomāts. Tas neatbilst neviena lietas dalībnieka reālajam personvārdam vai nosaukumam.

Prejudiciālais jautājums

“Vai Direktīvas 2003/88 par konkrētiem darba laika organizēšanas aspektiem 3., 5., 6., 16. un 17. pants, 17. panta 4. punkta b) apakšpunkts, 19. un 22. pants un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 31. panta 2. punkts kopsakarā ar Savienības judikatūru (Eiropas Savienības Tiesas 2019. gada 14. maija spriedums C-55/18), Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 20. un 21. pants, LES 3. panta 2. punkts, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2010/41/ES (2010. gada 7. jūlijs) par to, kā piemērot vienlīdzīgas attieksmes principu vīriešiem un sievietēm, kas darbojas pašnodarbinātas personas statusā, 1. un 4. pants; Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2006/54/EK (2006. gada 5. jūlijs) par tāda principa īstenošanu, kas paredz vienlīdzīgas iespējas un attieksmi pret vīriešiem un sievietēm nodarbinātības un profesijas jautājumos, 1., 4. un 5. pants un Padomes Direktīvas 2000/78/EK (2000. gada 27. novembris), ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju, 2. un 3. pants kopsakarā ar Savienības judikatūru (Eiropas Savienības Tiesas 2020. gada 2[4]. februāra spriedums C-389/2020), ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāda reglamentējošā tiesību norma kā *Real Decreto 1620/2011* [Karaļa dekrēts Nr. 1620/2011] 9. panta 3. punkts, kurā darba devējs ir atbrīvots no pienākuma veikt darba ņēmējas darba dienas uzskaiti?”

Atbilstošās Savienības tiesību normas

LESD 267. pants

LES 2. un 3. pants

Eiropas Savienības Pamattiesību harta: 20., 21. un 31. panta 2. punkts

Direktīva 2006/54/EK: 14. pants

Direktīva 2000/78/EK: 2. un 3. pants

Direktīva 2003/88/EK: 3., 5. un 6. punkts

Eiropas Savienības Tiesas sprieduma C-55/18 44.-49. punkts un spriedums C-389/20

Atbilstošās valsts tiesību normas

Estatuto de los Trabajadores [Darba likums] (*Real Decreto Legislativo 2/2015*) [Karaļa leģislatīvais dekrēts Nr. 2/2015] (turpmāk tekstā – “ET”): 34. pants un 35. panta 5. punkts

Real Decreto 1620/2011 [Karaļa dekrēts Nr. 1620/2011]: 9. pants

Real Decreto Ley 8/2019 [Karaļa dekrētlikums Nr. 8/2019]

Ley Reguladora de la Jurisdicción Social [Likums par sociālo lietu tiesām]:
94. pants

Ley de Enjuiciamiento Civil [Civilprocesa likums]: 217. pants

Īss pamatlīetas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 2021. gada 31. martā darba ņēmēja prasītāja cēla prasību saistībā ar atlaišanu un prasījumu par samaksu pret fiziskajām personām US un MU. Minētā prasība tika celta *Juzgado de lo Social n.º2 de Bilbao* [Bilbao Darba un sociālo lietu tiesa Nr. 2, Spānija].
- 2 Minētā tiesa 2021. gada 18. novembra nolēmumā noteica līdzatbildētājiem pienākumu pievienot tiesvedības dokumentiem darbinieka darba laika uzskaites dokumentus un darba grafiku, ar brīdinājumu, ka [pretējā gadījumā] prasītājas izvirzītie apgalvojumi tiks uzskatīti par pierādītiem.
- 3 Līdzatbildētāji neiesniedza tiesas prasītos dokumentus.
- 4 2023. gada 11. janvārī *Juzgado de lo Social n.º2 de Bilbao* pasludināja spriedumu, saskaņā ar kuru daļēji tika apmierināta prasība saistībā ar atlaišanu un prasījumi par samaksu, atzīstot atlaišanu par prettiesisku un nosakot atbildētājiem atlīdzināt prasītājam 364,39 euro kā zaudējumu atlīdzību un 934,89 euro, lai norēķinātos par neizmantoto atvaļinājumu un īpašajiem maksājumiem.
- 5 Spriedumā ir atzīts par pierādītu, ka prasītāja ir sniegusi pakalpojumus atbildētājiem, sākot no 2020. gada 15. septembra, viņa ietilpa māsaimniecībā nodarbināto kategorijā ar mēnešalgu 1108,33 euro, kam pieskaitīts proporcionāls īpašais maksājums, un ka atbildētāji nebija reģistrējuši darbinieci sociālā nodrošinājuma sistēmā un maksāja prasītājam 1000 euro mēnesī ar bankas pārskaitījumu.

Pamatlīetas pušu galvenie argumenti

- 6 Darba ņēmēja pārsūdzēja *Juzgado de lo Social de Bilbao* pasludināto spriedumu, tā apgalvo, ka ar šo spriedumu viņa ir atstāta bez tiesiskās aizstāvības, un ir pārkāptas viņas tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, tādējādi ņemot vērā principu par pierādījumu iesniegšanas vieglumu, ir jātaisa jauns spriedums, ņemot vērā pierādītos faktus, kurus tā vēlējas atzīt par pierādītiem.
- 7 Līdzatbildētāji nepiedalījās tiesvedībā, un tās arī nav izteikuši iebildumus pret prasītājas iesniegto apelācijas sūdzību.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 8 Pirmās instances tiesas spriedumā tiek konstatēts, ka nav pierādīta darba ņēmējas darba dienas faktiskā realitāte, ne arī viņas apgalvotais algas apmērs, līdz ar to nevar tikt apmierināta prasība par neizmaksāto algas daļu, jo ir konstatējams, ka alga ir tikusi faktiski izmaksāta atbilstoši tam algas apmēram, kas ir atzīts par pierādītu.
- 9 Pārsūdzētajā spriedumā ir norādīts, ka prasītājas iesniegtie pierādījumi ir pilnībā nepietiekami un nevar uzskatīt par pierādītiem prasītājas apgalvojumus tikai tādēļ vien, ka nav iesniegts darba grafiks, ņemot vērā, ka *Real Decreto Ley 8/2019* īpašajās darba tiesiskajās attiecībās, kā tas ir mājsaimniecībā nodarbināto gadījumā darba ņēmēju, ir paredzēta virkne izņēmumu no atzīmēšanās grafikā darba dienas sākumā un beigās.
- 10 Strīdus jautājums ir par to, vai mājsaimniecībā nodarbinātajām personām ir tiesības uz darba dienas stundu uzskaiti, proti, vai atšķirībā no ierastajām prasībām pārējiem uzņēmējiem un darba devējiem, šajā konkrētajā nozarē darba devējiem nav pienākuma nodrošināt šīm darba ņēmējām jebkāda veida darba laika un grafika uzskaiti. Pirmās instances tiesas spriedumā ir norādīts, ka attiecībā uz mājsaimniecībā nodarbinātajām personām nav pienākuma vest darba dienas stundu uzskaiti, un līdz ar to šādas uzskaites neiesniegšana saistībā ar tiesvedībā izteiktu rīkojumu nerada nekāda veida sekas.
- 11 Galu galā šī tiesas nolēmuma sekas ir tādas, ka darba ņēmējai nav nekāda veida pierādījumu par viņas apgalvoto darba dienas ilgumu, kā arī algu, kas noved pie tā, ka pierādījumu neesamības dēļ tiek noteikta zemāka zaudējumu atlīdzības summa saistībā ar atlaišanu un viņas prasījumi par darba samaksu tiek lielā daļā noraidīti. Spriedumā prasītājai darba ņēmējai netiek sniegti nekādi pierādījumi, un tas balstās uz to, ka attiecībā uz mājsaimniecībā nodarbinātajām personām nepastāv darba dienas stundu uzskaites pienākums.
- 12 Tiesas spriedums, uz ko attiecas pamatlietas priekšmets, tiešā veidā skar Savienības tiesības un Tiesas sniegto šo tiesību interpretāciju divos aspektos: a) pienākums ievērot maksimālo darba dienas ilgumu un maksimālo darba laiku un no tā izrietošais uzņēmēju pienākums veikt minētās darba dienas uzskaiti (Direktīva 2003/88); b) aizliegums dzimuma dēļ diskriminēt sievietes, kas veido 95 % no mājsaimniecībā nodarbinātajām personām – Tiesas spriedums C-389/20, 2022. gada 24. februāris – un attiecībā pret sievietēm ir jānodrošina vienlīdzīga attieksme ar vīriešiem visās jomās, ieskaitot attiecībā uz darba dienas ilgumu (Direktīva 2006/54).

Tādēļ ir būtiski noskaidrot, vai Spānijas tiesiskā regulējuma norma, konkrēti *Real Decreto 1620/11* 9. panta 3. punkts, ar kuru regulē darba tiesiskās attiecības, sniedzot pakalpojumus ģimenes mājsaimniecībā, ir saderīgs ar Savienības tiesisko regulējumu un tā pamatā esošajiem principiem. Minētā reglamentējošā [valsts] tiesību norma atbrīvo darba devējus mājsaimniecības jomā no pienākuma veikt

darba dienas uzskaiti, atšķirībā no darba devēju pienākuma pārējās nozarēs, kam šāds pienākums ir noteikts (*ET* 34. panta 9. punkts un 35. panta 5. punkts). Šāda atšķirīga attieksme pret mājsaimniecībā nodarbinātajām personām ir jāpārbauda Tiesai, jo tā varētu būt pretrunā Savienības tiesiskajam regulējumam vienlīdzības jomā un saistībā ar darba laika organizēšanu.

La Sala de lo Social del Tribunal Superior de Justicia del País Vasco [Baskuzemes Augstās tiesas Darba un sociālo lietu palāta] ir nopietnas šaubas par to, vai *Real Decreto 1620/2011* 9. panta 3. punkts ir saderīgs ar Savienības tiesībām divējādā ziņā:

- a) saistībā ar Direktīvu 2003/88. Pienākums veikt darba dienas uzskaiti ir nepieciešams, lai uzraudzītu, vai netiek pārsniegts darba dienas maksimālais ilgums, kā arī lai varētu veikt pieprasīt [samaksu] par virsstundu darbu. Turklāt pastāv risks, ka darba dienā netiek ievērots obligāti noteiktais atpūtas laiks, kas rada riskus veselībai un kas var novest pie neaizsargātās darba tiesisko attiecību puses tiesību ļaunprātīgas izmantošanas. Ja mājsaimniecībā nodarbināto personu darba devēji tiek izslēgti no darba laika uzskaites pienākuma, šādām darba ņēmējām ir ārkārtīgi grūti pierādīt faktiski nostrādāto darba dienu skaitu un tās tiek nostādītas ārkārtīgi sarežģītā situācijā, viņām iesniedzot pierādījumus par saviem prasījumiem. Tas var novest pie sekām, kas ir pretrunā Direktīvai 2003/88 un Tiesas sniegtajai šī tiesiskā regulējuma interpretācijai it īpaši tās spriedumā C-55/18, saskaņā ar kuru pierādījumi par nostrādātajām darba dienām ir jāsniedz darba devējai pusei. Kā ir norādīts minētā Tiesas sprieduma 60. punktā, dalībvalstīm darba devējiem ir jānosaka pienākums ieviest sistēmu, kas ļauj uzskaitīt nostrādāto dienas darba laika ilgumu. Tiesa šajā spriedumā piebilst, ka darbinieks ir jāuzskata par vājāko darba attiecību pusi, līdz ar to ir jānovērš tas, ka darba devējam ir iespēja viņam noteikt viņa tiesību ierobežojumu (44. punkts). Saskaņā ar šī sprieduma 49. punktu objektīva un ticama ikdienas un iknedēļas darba stundu skaita noteikšana ir būtiska, lai konstatētu, pirmkārt, vai ir ievērots maksimālais iknedēļas darba laiks, un, otrkārt, vai ir ievēroti minimālie ikdienas un iknedēļas atpūtas laikposmi.
- b) Saistībā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 20. un 21. pantā ietverto vienlīdzīgas attieksmes un diskriminācijas aizlieguma principu. Iesniedzējtiesas ieskatā neizbēgami ir jāņem vērā tas, ka darba ņēmēja prasītāja ir sieviete. Tā ir sieviete, kas ir daļa no mājsaimniecībā nodarbināto personu grupas, un šī grupa acīmredzami ir “feminizēta”, proti, šīs personas praktiski ir vienīgi sievietes. Kā ir norādīts Tiesas spriedumā C-389/20, no visām mājsaimniecībā nodarbinātajām 95 % ir sievietes. Ņemot vērā šo konstatējumu, rodas nopietnas šaubas saistībā ar atšķirīgu attieksmi dienas darba laika uzskaitē salīdzinājumā ar vīriešiem. Runa ir par tiesībām uz darba dienas laika uzskaiti, kas ir garantētas darba ņēmējiem vīriešiem, un kas nav paredzētas mājsaimniecībā nodarbinātajām atbilstoši spēkā esošajam *Real Decreto 1620/11* 9. panta 3. punktam. Šī atšķirīgā attieksme ir

jāpārbauda atbilstoši Savienības tiesiskajam regulējumam. Minētajā *Real Decreto* ir jābūt garantētai netiešas diskriminācijas dzimuma dēļ neesamībai, un ir jānosaka, vai minētā tiesību norma, kas šķietami ir neitrāla, rada darba ņēmējas prasītājas netiešu diskrimināciju dzimuma dēļ.

DARBA VERSIJA